

ผลของการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ที่มีต่อ
พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

THE EFFECTS OF LIFE SKILL PROGRAM IN PREVENTION OF
AIDS TOWARD PREVENTIVE AIDS BEHAVIORS AMONG
STUDENTS IN HIGH SCHOOL, AT HUAIMEK DISTRICT,
KALASIN PROVINCE

ชยุต หิรัญรักษ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.นิภา มหารัษฎพงศ์ ดร.ไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์ และดร.ศักดิ์ภัทร พวงคต ที่ให้คำปรึกษา และแนะนำให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งแนะนำให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์พวงทอง ภูสวดศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยเม็กวิทยาคม ท่านอาจารย์ยุภาพร กมลผาด ท่านอาจารย์สถาพร คำพะวงค์ และคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการศึกษา ขอขอบคุณนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายสมพงษ์ ภูผิวฟ้า สาธารณสุขอำเภอห้วยเม็ก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขอำเภอห้วยเม็ก ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณแม่ และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนและกำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ซึ่งมีส่วนทำให้งานนิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี บวรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จ ในวันนี้

ชยุต หิรัญรักษ์

ตุลาคม 2555

4920102: ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ : โปรแกรมสุขศึกษา/ การส่งเสริมทักษะชีวิต/ โรคเอดส์/ การป้องกันโรค/ ความตระหนัก

ชยุต หิรัญรักษ์: ผลของการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ (THE EFFECTS OF LIFE SKILL PROGRAM IN PREVENTATION OF AIDS TOWARD PREVENTIVE AIDS BEHAVIORS AMONG STUDENTS IN HIGH SCHOOL, AT HUAI MEK DISTRICT, KALASIN PROVINCE)

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: ศาสตราจารย์เกียรติคุณ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, อ.ม., พธ.ค., 114 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย ติดต่อกันทางเพศสัมพันธ์เป็นหลัก นักเรียนจึงต้องรู้เท่าทันและสามารถป้องกันได้ การศึกษานี้จึงต้องการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ ให้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทดลองแบบสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลอง 30 คนและกลุ่มเปรียบเทียบ 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มโรงเรียนและห้องเรียนแบบง่ายเข้ากลุ่มศึกษา ข้อมูลเก็บด้วยการส่งแบบสอบถามให้ตอบในห้องเรียน และวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความตระหนักและการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์หลังทดลองทันที และติดตามผลหลังทดลอง 4 สัปดาห์จากก่อนทดลอง ภายในกลุ่มศึกษาใช้ Paired t-test และระหว่างกลุ่มศึกษาใช้ Independent t-test ผลการศึกษาพบว่า

ก่อนทดลอง หลังทดลองทันที และหลังติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีความตระหนักในการป้องกันโรคเอดส์เฉลี่ยในระดับมาก ร้อยละ 80.7, 83.2 และร้อยละ 84.8 ตามลำดับ โดยหลังทดลองทันที นักเรียนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นไม่มากกว่าก่อนทดลอง แต่เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และหลังติดตามผล มีความตระหนักเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.003 และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 หลังติดตามผล ความตระหนักของนักเรียนยังคงอยู่ไม่ต่างกับหลังทดลองทันที โดยให้ขนาดผลของโปรแกรมด้านความตระหนัก หลังทันที 0.38 เท่า และหลังติดตามผล 0.64 เท่าของกลุ่มเปรียบเทียบ

ก่อนทดลอง มีการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์เฉลี่ยระดับปานกลางร้อยละ 64.5 แต่หลังทดลองทันทีและหลังติดตามผลมีการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยระดับมาก ร้อยละ 80.2 และร้อยละ 84.1 ตามลำดับโดยหลังทดลองทันที และหลังติดตามผลนักเรียนมีการ

ปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.003 และที่ 0.004 ตามลำดับ แต่หลังติดตามผลกับหลังทดลองทันทีที่นักเรียนกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน โดยให้ขนาดผลของโปรแกรมด้านการปฏิบัติหลังทดลองทันทีและหลังติดตามผล 0.64 เท่าของกลุ่มเปรียบเทียบ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมทั้งเรื่องเนื้อหา วิธีการสอน ผู้สอนและสื่ออุปกรณ์การสอนในระดับมากทั้งหมดโดยมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมรวมเฉลี่ยร้อยละ 91.6 ฉะนั้น จึงควรนำโปรแกรมนี้ไปขยายผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป จะได้มีส่วนช่วยลดปัญหาโรคเอดส์ในวัยรุ่นต่อไป

54920102: M.P.H (PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: HEALTH EDUCATION PROGRAM/ LIFE SKILL ENHANCEMENT/ AIDS/

DISEASE PREVENTION AND CONTROL/ AWARENESS

CHAYUT HIRUNRUK: THE EFFECTS OF LIFE SKILL PROGRAM IN
PREVENTATION OF AIDS TOWARD PREVENTIVE AIDS BEHAVIORS AMONG
STUDENTS IN HIGH SCHOOL, AT HUAI MEK DISTRICT, KALASIN PROVINCE.

ADVISOR: PROF. BOONTHAM KIJPREDARBORISUTHI, M.ED., Ph.D., 114 P. 2012.

AIDS is a disease that is a major public health problem in Thailand. It is infected through sexual contact. Students need to know the tricks and can be prevented. This study was to investigate the effects of the life skill program in prevention of AIDS for high school students in Huaimek district, Kalasin province. This study was quasi-experimental design in two group pre-test and post test design. The sample consisted of 60 students in Mathayomsuksa 5 and divided into two groups by simple random sampling as the experimental group and the comparison group of 30 students. Data were collected by sending a questionnaire to answer in classroom and analyzed by percentage, mean, standard deviation and compared the effects of program within group by paired t – test and between groups by the independent t – test. The results showed that:

Pre-test, post-test and follow-up results students in experimental group had awareness of AIDS prevention average level of 80.7, 83.2 and 84.8 percent respectively. Post- test at after experiment, students in the experimental group had not increased awareness than before the experiment, but more than the comparison group significantly at 0.05. The follow-up results, students in the experimental group had increased awareness than before treatment and the comparison group significantly at 0.003 and 0.01 respectively. For students in the experimental group had awareness of remained no different to the post-test. The effect size of the program at post-test and the follow-up of 0.38 and 0.64 times of the comparison group.

Before treatment, students in the experimental group had been performed to prevent AIDS average level of 64.5 percent but post treatment and follow-up had been performed to prevent AIDS increased the average level of 80.2 and 84.1 percent respectively.

The post- test and the follow-up at after experiment, students in the experimental group had been performed to prevent AIDS increased than before treatment and than the comparison group

significantly at 0.001, 0.003 and 0.004 respectively. The follow-up and post – test results, students in the experimental group had been performed to prevent AIDS increased no difference significantly. The effect size of the program at post-test and the follow-up of 0.64 and 0.64 times of the comparison group. Students were satisfied with the content, teaching methods and materials in all very good levels, by overall satisfaction with the program average levels of 91.6 percent which were more than 80 percent in the criteria of the test. Therefore, it should expand this program to allow high school students to study further. It has helped reduce AIDS in adolescents following.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
สมมติฐานของการศึกษา	3
กรอบแนวคิดในการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	5
ข้อจำกัดของการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
พัฒนาการและปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น	8
โรคเอดส์และปัญหาโรคเอดส์ในวัยรุ่น	14
แนวทางการป้องกันโรคเอดส์ในวัยรุ่น	20
การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
3 วิธีดำเนินการศึกษา	34
รูปแบบการศึกษา	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา	44
ข้อมูลทั่วไป	44
ความตระหนักต่อการป้องกันโรคเอดส์	47
การปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์	51
ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการ ป้องกันโรคเอดส์	55
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	63
สรุปผลการศึกษา	64
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	76
ภาคผนวก ข โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์	87
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรม	102
ภาคผนวก ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	112
ประวัติโดยย่อของผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนจำแนกตามกลุ่มศึกษา	44
2	จำนวน อายุต่ำสุด สูงสุดและอายุเฉลี่ยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก จำแนกตามกลุ่มศึกษา	45
3	จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปและกลุ่มศึกษา	46
4	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความตระหนัก ก่อนทดลอง ทดลองทันที หลังติดตามผลและกลุ่มเปรียบเทียบ	48
5	คะแนนความตระหนักเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียน จำแนกตาม ก่อนทดลอง หลังทดลองทันที หลังติดตามผล และเปรียบเทียบ	49
6	ผลการเปลี่ยนแปลงความตระหนักต่อการป้องกันโรคเอดส์หลังทดลอง ในกลุ่มทดลอง	49
7	ผลการเปรียบเทียบความตระหนักต่อการป้องกันโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มศึกษา	50
8	ขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์	51
9	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกการปฏิบัติ ก่อนทดลอง ทดลองทันที หลังติดตามผลและกลุ่มเปรียบเทียบ	52
10	คะแนนความตระหนักเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียน	53
11	ผลการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์หลังทดลอง ในกลุ่มทดลอง	53
12	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ ระหว่างกลุ่มศึกษา	54
13	ขนาดผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์	55
14	จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับความพึงพอใจที่นักเรียน มีต่อโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์แก่นักเรียน	56
15	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความพึงพอใจ และเนื้อหา	61
16	คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบ ตามเกณฑ์ความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จำแนกตามเนื้อหา	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	4
2 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตกับการป้องกันโรคเอดส์	29
3 การสุ่มตัวอย่างจากประชากร	37
4 ทำแบบสอบถามก่อนทดลอง	104
5 ทำแบบสอบถามก่อนทดลอง	104
6 กิจกรรมกลุ่ม ระดมสมอง	105
7 กิจกรรมกลุ่ม ระดมสมอง	105
8 กิจกรรมกลุ่ม ระดมสมอง	106
9 กิจกรรมกลุ่ม ระดมสมอง	106
11 นำเสนอหน้าชั้นเรียน	107
11 นำเสนอหน้าชั้นเรียน	107
12 ประกวดการนำเสนอ	108
13 ประกวดให้รางวัลการนำเสนอดีเด่นมอบทุนการศึกษาดำเนินการตามโปรแกรม วันที่ 9 กันยายน 2555	108
14 ผู้ศึกษาบรรยายให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์	109
15 ระดมสมองเรื่องเอดส์	109
16 ใช้หลักธรรมะ อริยสัจ 4	110
17 อธิบายการใช้หลักธรรมะ อริยสัจ 4	110
18 การทดสอบหลังจากให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์	111
19 ประสบความสำเร็จ	111